

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd
Addysgu Powys
Powys Teaching
Health Board

Sefydlu gwasanaeth gwasanaeth cydymaith gwirfoddol

Trosolwg o'r Gwasanaeth

Fel rhan o brosiect Gofal Diwedd Oes Helplu, gwnaeth Bwrdd Iechyd Addysgu Powys sefydlu Gwasanaeth Cydymaith Gwirfoddol peilot ar gyfer pobl sy'n derbyn gofal diwedd oes (pobl y credir eu bod ar flwyddyn olaf eu bywydau) o fewn ein Hysbytai Cymunedol. Roedd y gwasanaeth hefyd ar gael i'r sawl ar ddiwedd ei oes a'i berthnasau/frindiau o fewn yr ysbytai cymunedol. Bu'r gwasanaeth peilot ar gael i atgyfeirio ato am chwe mis o fis Rhagfyr 2020.

Roedd y cymorth a gynigiwyd gan y gwirfoddolwr yn seiliedig ar fodel cwmniaeth, gyda'r gwirfoddolwr yn ymddwyn fel rhywun i siarad ag ef a allai gynnig llais cyfeillgar. Cafodd yr holl wirfoddolwyr o fewn y gwasanaeth sesiwn gynefino, a oedd yn cynnwys pecyn o hyfforddiant pwrpasol a fyddai'n rhoi'r sgiliau angenrheidiol iddynt allu cefnogi pobl drwy ofal diwedd oes.

Yn dilyn atgyfeiriad i'r Gwasanaeth Cydymaith Gwirfoddol, byddai pob unigolyn yn cael ei baru â gwirfoddolwyr â hyfforddiant priodol, a fyddai wedyn yn gallu cysylltu a rhoi cymorth, a'r cymorth hwnnw ar gael yn barhaus pe bai angen, ac yn gallu rhoi cymorth i berthnasau/frindiau ar ôl y brofedigaeth. Oherwydd y cyfyngiadau Covid-19 a oedd yn eu lle yn ystod y prosiect peilot, darparwyd y cymorth naill ai ar ffurf galwad ffôn neu alwad fideo.

Egwyddorion y Gwasanaeth

Prif egwyddorion y gwasanaeth oedd:

- 1. Rhoi cymorth i gleifion / perthnasau / frindiau a oedd yn derbyn gofal diwedd oes, sy'n cynnwys:**

- Seibiant o fod wrth erchwyn y gwely'n gyson, ynghyd â chyfeirio at Ofal Ysbrydol, cymorth ar ôl Profedigaeth ac ati
- Empathi a bod yn dosturiol
- Sylweddoli a deall y gall Cymdeithion Gwirfoddol fod yn adnodd pwysig mewn gofal diwedd oes a bod eu cymorth a'u hymrwymiad i'r rôl yn cael eu gwerthfawrogi'n fawr gan bawb

2. Hybu Gofal sy'n Canolbwyntio ar yr Unigolyn, sy'n cynnwys:

- Gweld y claf fel unigolyn a sicrhau ei fod yn cael gofal sy'n ystyried ei lesiant ac yn ei wneud mor gysurus â phosibl
- Sicrhau bod gofal yn cael ei gydlynu a'i gysylltu â chymorth cymunedol
- Datblygu diwylliant o welliant parhaus
- Mae mynd ati'n weithredol i gynnwys adborth gwirfoddolwyr, staff a defnyddwyr mewn datblygiadau i'r gwasanaeth yn sicrhau ei fod yn datblygu drwy ddysgu a phrofiadau'r rheini sydd agosaf ato
- Cydnabod bod cynnwys Cymdeithion Gwirfoddol yn effeithiol yn gwella'u profiad ac yn cynyddu'r ymdeimlad eu bod yn cael eu gwerthfawrogi, sy'n cynnal eu brwdfrydedd a'u hymrwymiad i'w rôl

3. Ymwreiddio arferion er mwyn cofnodi'r effaith, sy'n cynnwys:

- Sicrhau dealltwriaeth lwyr o effaith y gwasanaeth, a defnyddio adborth i ddatblygu'r gwasanaeth
- Mesur lefelau boddhad staff, gwirfoddolwyr, cleifion, ffrindiau a theuluoedd, sy'n darparu adborth gwerthfawr ar gyfer llywio gwelliannau ansawdd
- Mae data perfformiad, fel nifer yr oriau gwirfoddoli a nifer y cleifion a gefnogir, yn rhoi cyd-destun i'r adborth
- Bydd cofnodi'r wybodaeth hon yn cefnogi achos busnes ar gyfer adnoddau i barhau â'r gwasanaeth a'i ehangu

Prif Ganfyddiadau

- Cafodd Covid-19 effaith ddofn ar fwriadau cydnabyddedig y prosiect. O ganlyniad i'r canllawiau cenedlaethol, cafodd gwirfoddolwyr wyneb yn wyneb eu tynnu allan o bob ward ar ddechrau'r pandemig a bu staff o dan bwysau enfawr yn addasu i'r ffyrdd newydd o weithio o dan gyfyngiadau digyffelyb

- O ganlyniad i'r peilot, sylweddolodd y Bwrdd Iechyd y gwerth y mae gwirfoddolwyr yn eu chwarae mewn dyletswyddau wyneb yn wyneb ar wardiau, nid yn unig i gynorthwyo cleifion, ond i gynorthwyo teuluoedd a'n gweithlu ni hefyd. O ganlyniad, cymeradwyodd y Bwrdd Iechyd y cais i ailgyflwyno gwirfoddolwyr wyneb yn wyneb ym mis Hydref 2021
- Yn ystod y prosiect, gwnaeth y 10 Cydymaith Gwirfoddol a gafodd eu recriwtio a'u hyfforddi yn y prosiect peilot hwn ostwng i 3. Y rheswm pennaf dros hyn oedd y diffyg atgyfeiriadau a oedd yn dod drwyddo, a oedd o ganlyniad uniongyrchol i'r heriau o ran y pwysau ar wasanaethau, gan gynnwys capasiti staff ac adnoddau, a phwysau'r gaeaf a oedd yn effeithio ar allu aelodau allweddol o'r grŵp llywio i ymhél yn llwyr â'r prosiect
- Roedd newid y gwasanaeth i un rhithwir yn bosibl ar bapur, ond mewn realiti, ni lwyddodd. Yn ei hanfod, roedd angen i'r Cydlynnydd Gwirfoddolwyr ymgysylltu'n dda er mwyn gallu cyflwyno'r gwasanaeth i'r wardiau'n uniongyrchol ac integreiddio/hysbysu'r gweithlu ehangach yn y prosiect peilot. Amlygwyd hyn ym misoedd Mawrth ac Ebrill 2021, pan wnaeth un o wardiau ein Hysbyty Cymunedol wahodd y Cydlynnydd Gwirfoddolwyr i ymweld â'r ward yn rheolaidd i dderbyn atgyfeiriadau. Sylwer y cadwyd at yr holl bolisiau ynghylch Covid-19 yn ystod ymweliadau ward
- Mae'r holl reolwyr ward ac aelodau'r grŵp llywio wedi pwysleisio pwysigrwydd cysylltiad wyneb yn wyneb fel rhan o'r gwasanaeth

Sylw gan Gydymaith Gwirfoddol – Mary

'Roeddwn i'n falch iawn o allu gwirfoddoli ar gyfer y prosiect ac yn gyffrous i'w weld yn dechrau. Roeddwn i'n credu bod y broses recriwtio a'r hyfforddiant wedi'u gwneud yn dda iawn, a chawson ni ein trin fel tîm ac yn rhan o adnodd defnyddiol a gwerthfawr iawn.

'Yn amlwg, roedd hi'n eithaf rhwystredig pan nad oedd yr atgyfeiriadau yn dod trwyddo ac nad oedden ni'n cael unrhyw fath o gysylltiadau wyneb yn wyneb. Wrth gwrs, nid oedd gennyh chi unrhyw reolaeth dros y sefyllfa ac nid oedd unrhyw beth y gallech fod wedi ei wneud yn wahanol. Dewis cysylltu dros y ffôn oedd yr unig ffordd ymlaen, ac roedd yn siomedig iawn pan na wnaeth rhyw lawer o'r rheini a allai fod wedi cael budd fanteisio ar hyn chwaith.

'Fy unig sylw, y gwnes i wedyn yn un o'r cyfarfodydd llywio, oedd y gallai e-bost o bryd i'w gilydd fod wedi helpu i'n cadw ni i gyd yn fwy

cysylltiedig, ond fe fuoch chi'n ddigon caredig i ystyried hyn a dilyn hyn i fyny â diweddariad i bawb.

'Er fy mod yn deall yr angen i ddilyn canllawiau priodol y Bwrdd Iechyd Lleol ar gyfrinachedd ac ati, roeddwn i'n teimlo'n rhwystredig nad oedd unrhyw ffordd o ganiatáu i ni fod yng nghyfarfodydd wythnosol y tîm amlddisgyblaethol, sy'n ffordd dda iawn o godi proffil y prosiect a bod yno i'w hatgoffa'n gyson - neu o leiaf o wneud yn siŵr bod y prosiect yn cael ei grybwyll ym mhob cyfarfod i weld a ellid atgyfeirio rhywun.

'Gan fy mod wedi ymwneud â gofal diwedd oes gyda'm gwaith, rwy'n parhau i feddwl yr hoffwn i gyfrannu rhywbeth at ofal diwedd oes ac mae hyn yn fy ysgogi i wirfoddoli.'

Dyfodol gwirfoddoli

Mae rhai o'r rhaglenni gwaith cyfredol sydd ar waith isod yn seiliedig ar ein profiad a'n gwerthusiad o'r prosiect peilot:

- Cymeradwyodd y Bwrdd Gweithredol y cais i ailgyflwyno gwirfoddolwyr clinigol ym mis Hydref 2021, ar sail rhai o ganfyddiadau'r prosiect peilot hwn. Gallodd y gwasanaeth gwirfoddol hwn gynorthwyo â phwysau'r gaeaf
- Ehangu'r gwirfoddolwyr wyneb yn wyneb mewn cartrefi gofal
- Disgrifiad rôl wedi'i greu ar gyfer cymorth ward gwirfoddol ar draws y Bwrdd Iechyd, sy'n canolbwyntio ar ymyriadau seiliedig ar weithgareddau. Mae hwn yn cyflwyno ffiniau clir ar gyfer y dasg a wneir gan y gwirfoddolwr ac yn cynorthwyo'r tîm ehangach i ddeall rôl y gwirfoddolwr
- Ymgyrch recriwtio i ddenu gwirfoddolwyr, sydd wedi dechrau, drwy ein Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth â PAVO, sy'n cynnwys rhaglen hyfforddi lawn, mae'r pynciau'n cynnwys hyfforddiant ar rolau penodol, e.e. RITA, rôl gwirfoddolwr ar ward ac annog a chyfathrebu ar sail gweithgareddau
- Proses asesu risg genedlaethol yn cael ei dilyn er mwyn sicrhau bod y model yn cyflwyno cyn lleied â phosibl o risg i gleifion, gwirfoddolwyr neu aelodau ehangach y tîm
- Targedu myfyrwyr Iechyd a Gofal Cymdeithasol addysg bellach, gwirfoddolwyr cymunedol a phobl eraill sydd â diddordeb yn y cyfle

- Mae'n cefnogi'r fenter i ehangu'r mynediad i'r sector, drwy wirfoddoli a phrofiad gwaith
- Mae'n cefnogi'r pwysau ar y system, yn enwedig yn ystod misoedd y gaeaf pan rydyn ni'n gweld bylchau mawr mewn staffio a mwy o alw

Ionawr 2022